

Exekuce

Volba cesty směřující k uspokojení dluhu prostřednictvím ustanovení § 1359 a násl. OZ náleží věřiteli. Zvolil-li věřitel za účelem uspokojení dluhu namísto postupu podle ustanovení § 1359 a násl. OZ (případně i za využití ustanovení § 123 zákona o spotřebitelském úvěru) podání nalézací žaloby a posléze exekučního návrhu, nejde o nepřiměřený zásah do majetkových práv dlužníka (povinného) kromě výše uvedeného i proto, že exekuční řád ukotvuje vlastní mechanismy ochrany povinného před vedení exekuce nepřiměřeným způsobem či v nepřiměřeném rozsahu (srov. s § 58 ex. řádu). Vedl-li by exekutor exekuci v rozporu nepřiměřeným způsobem nebo v nepřiměřeném rozsahu (např. bylo-li by možné uspokojit vymáhání plnění z jiného majetku povinného zjištěného exekutorem, a nikoliv z prodeje nemovitosti sloužící k bydlení), má povinný k dispozici návrh na zastavení exekuce ohledně věci, která nemá být exekučně postižena [§ 268 odst. 1 písm. h) o. s. ř.]. Okolnost, že v průběhu exekuce to není povinný, kdo zajišťuje prodej nemovitosti, ale exekutor, rovněž nevede k závěru, že by povinný byl takovým postupem poškozen. Ustanovení § 335 a násl. o. s. ř. upravující exekuční prodej nemovité věci, vymezují postupy, jež zajišťují, že nemovitá věc bude prodána za cenu odpovídající její hodnotě (srov. např. s ustanovením § 336, 336b, 336k, 336m a § 336o o. s. ř.). Skutečnost, že oprávněný nezvolil postup podle ustanovení § 1359 a násl. OZ, není důvodem pro zastavení exekuce pro nepřípustnost dle § 268 odst. 1 písm. h) o. s. ř.. Je tomu tak proto, že realizace zástavního práva postupem podle ustanovení § 1359 a násl. OZ je právem a nikoliv povinností věřitele. Vedle této možnosti zůstává věřiteli zachováno i právo uplatnit vůči dlužníku dluh zajištěný zástavním právem v nalézacím řízení a posléze se domáhat uspokojení dluhu ukotveného ve vykonatelném rozsudku podáním exekučního návrhu.

(Usnesení Nejvyššího soudu České republiky č.j. 20 Cdo 1522/2021-180 ze dne 9.6.2021)

Nejvyšší soud České republiky rozhodl v exekuční věci oprávněné ProCredia, a.s., se sídlem v P., zastoupené JUDr. K.V, LL.M., advokátem se sídlem v P., proti povinnému F. C., narozenému dne XY, bytem XY, zastoupenému Mgr. M.D., advokátkou se sídlem v P., pro 208 859,50 Kč s příslušenstvím, vedené u Okresního soudu v Příbrami pod sp. zn. 9 EXE 2900/2019, o dovolání povinného proti usnesení Krajského soudu v Praze ze dne 19. ledna 2021, č. j. 18 Co 110/2020-118, tak, že dovolání povinného proti části usnesení Krajského soudu v Praze ze dne 19. ledna 2021, č. j. 18 Co 110/2020-118, již byl potvrzen výrok I. usnesení Okresního soudu v Příbrami ze dne 30. června 2020, č. j. 9 EXE 2900/2019-88, se zamítá. Dovolání povinného proti části usnesení Krajského soudu v Praze ze dne 19. ledna 2021, č. j. 18 Co 110/2020-118, již byl potvrzen výrok II. usnesení Okresního soudu v Příbrami ze dne 30. června 2020, č. j. 9 EXE 2900/2019-88, se odmítá.

Z odůvodnění:

1. Krajský soud v Praze usnesením ze dne 19. 1. 2021, č. j. 18 Co 110/2020-118, potvrdil usnesení Okresního soudu v Příbrami ze dne 30. 6. 2020, č. j. 9 EXE 2900/2019-88, kterým byl zamítnut návrh povinného na zastavení exekuce (výrok I.), a kterým byl zamítnut návrh povinného na odklad exekuce (výrok II.). Po skutkové stránce uzavřel, že dne 8. 2. 2017 byla uzavřena smlouva o spotřebitelském úvěru č. 1712110256, na jejímž základě oprávněná poskytla povinnému finanční prostředky ve výši 210 000 Kč a povinný se zavázal úvěr splácet po 2 935,83 Kč měsíčně počínaje březnem 2017. Zástavní smlouvou ze dne 8. 2. 2017 uzavřené mezi účastníky pak byl zajištěn dluh z úvěrové smlouvy. Protože povinný sjednané splátky řádně neplatil, došlo ke dni 30. 5. 2018 k

zesplatnění úvěru a oprávněná se jeho zaplacení domáhala podáním žaloby, přičemž pravomocným a vykonatelným rozsudkem Okresního soudu v Jindřichově Hradci ze dne 24. 6. 2019, č. j. 4 C 35/2019-95, byla povinnému uložena povinnost zaplatit oprávněné částku 208 859,50 Kč s příslušenstvím. Tuto povinnost však řádně a včas nesplnil a nereagoval ani na předexekuční výzvu k zaplacení dlužné částky, v důsledku čehož oprávněná podala exekuční návrh. Odvolací soud uvedl, že dle ustanovení § 1359 odst. 1 OZ splatností zajištěné pohledávky nastupuje uhrazovací funkce zástavního práva, která umožňuje zástavnímu věřiteli dosáhnout náhradního uspokojení zajištěné pohledávky. Jde o právo zástavního věřitele, které však nevylučuje, aby se zástavní věřitel domáhal uspokojení své pohledávky z obligačněprávního vztahu; může tak žalovat obligačního dlužníka a vést proti němu exekuci; zástavní věřitel má na výběr, zda se bude domáhat plnění po obligačním dlužníkovi nebo se uspokojí ze zástavy. Z toho vyplývá, že věřitel má právo (nikoli povinnost) uspokojit se ze zástavy, resp. z výtěžku zpeněžení zástavy a může, ale nemusí toto své právo uplatnit. Pokud tedy oprávněná tohoto svého práva nevyužila, nijak tím nepochybila a nelze proto uzavřít, že je v dané věci povinným tvrzený důvod k zastavení exekuce podle ustanovení § 268 odst. 1 písm. h) o. s. ř.

2. Proti usnesení odvolacího soudu podal povinný dovolání, jehož přípustnost zakládá na tom, že napadené usnesení odvolacího soudu závisí na řešení otázek, které v rozhodovací praxi odvolacího soudu dosud nebyly vyřešeny, a to „zda je relevantním důvodem zastavení exekuce pro nepřípustnost dle § 268 odst. 1 písm. h) o. s. ř. skutečnost, že povinný měl v úmyslu prodat zastavenou nemovitou věc, aby uhradil dluh vůči oprávněné, tudíž požádal oprávněnou o souhlas k prodeji nemovité věci (z důvodu zákazu zcizení vážnoucího na nemovité věci), avšak před právní mocí exekučního titulu, když této žádosti nebylo oprávněnou vyhověno (resp. nebylo na ni reagováno)?“, „zda se ustanovení § 123 odst. 1 zákona o spotřebitelském úvěru váže ke každému spotřebitelskému úvěru, který je zajištěn zástavním právem k nemovité věci?“, „zda věřitel (zástavní věřitel) musí dát dle § 123 odst. 1 zákona o spotřebitelském úvěru dlužníkovi (zástavnímu dlužníkovi) možnost, aby nemovitou věc (zástavu) sám prodal za účelem úhrady dluhu vůči věřiteli?“, a „zda je důvodem pro zastavení exekuce pro nepřípustnost dle § 268 odst. 1 písm. h) o. s. ř., pokud věřitel nepostupuje v souladu s ustanovením § 123 odst. 1 zákona o spotřebitelském úvěru, a tedy nedá dlužníkovi možnost, aby nemovitou věc prodal sám, nebo mu písemně neoznámí započetí výkonu zástavního práva dle § 123 odst. 1 zákona o spotřebitelském úvěru?“. Dovolatel uvedl, že exekuce je vedena v rozporu se zákonem a dobrými mravy, neboť mu oprávněná neposkytla možnost prodat nemovitou věc, která je předmětem zástavního práva. Již před vydáním exekučního titulu měl v úmyslu splnit svoji povinnost dobrovolně, ale oprávněná na jeho žádosti o souhlas s prodejem nemovité věci nereagovala a podala exekuční návrh. Odvolací soud pochybil, pokud v rozporu s ustanovením § 2 odst. 2 písm. a) zákona o spotřebitelském úvěru dospěl k závěru, že povinnému nebyl poskytnut úvěr na bydlení a nelze proto na danou věc použít ustanovení § 123 odst. 1 zákona o spotřebitelském úvěru, přičemž výklad tohoto ustanovení ukládá věřiteli povinnost dát dlužníkovi možnost, aby sám prodal zástavu za účelem úhrady dluhu. Oprávněná však v řízení netvrdila ani neprokázala, že by povinnému oznámila započetí zástavního práva. Dovolatel uzavřel, že zahájení exekučního řízení dříve, než byla dlužníkovi dána možnost, aby mohl nemovitou věc sám prodat, je důvodem pro zastavení exekuce pro nepřípustnost. Navrhl, aby dovolací soud odložil právní moc napadeného usnesení odvolacího soudu a aby toto usnesení zrušil a věc vrátil odvolacímu soudu k dalšímu řízení, případně aby usnesení odvolacího soudu změnil tak, že se předmětná exekuce zastavuje.

3. Nejvyšší soud České republiky jako soud dovolací (§ 10a občanského soudního řádu) věc projednal podle zákona č. [99/1963](#) Sb., občanský soudní řád, ve znění účinném od 30. 9. 2017 (srov. čl. II bod 2 zákona č. [296/2017](#) Sb., kterým se mění zákon č. [99/1963](#) Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů, zákon č. [292/2013](#) Sb., o zvláštních řízeních soudních, ve znění pozdějších předpisů, a některé další zákony) – dále jen „o. s. ř.“. Po zjištění, že dovolání proti pravomocnému usnesení odvolacího soudu bylo podáno oprávněnou osobou ve lhůtě uvedené v ustanovení § 240

odst. 1 o. s. ř., a že jde o rozhodnutí, proti kterému je dovolání přípustné podle § 237 o. s. ř., neboť posouzení věcné správnosti dovoláním napadeného usnesení závisí na zodpovězení právní otázky, zda výkon zástavního práva ve smyslu ustanovení § 1359 a násl. OZ je jediným způsobem, jímž věřitel může realizovat uspokojení svého dluhu, nebo zda volba postupu podle ustanovení § 1359 a násl. OZ je právem a nikoliv povinností věřitele, když mu vedle této možnosti zůstává zachováno i právo uplatnit vůči dlužníku dluh zajištěný zástavním právem v nalézacím řízení a posléze se domáhat uspokojení dluhu ukotveného ve vykonatelném exekučním titulu podáním exekučního návrhu, která dosud nebyla v judikatuře dovolacího soudu vyřešena, přezkoumal napadené usnesení ve smyslu § 242 o. s. ř. bez nařízení jednání (§ 243a odst. 1 věta první o. s. ř.) a dospěl k závěru, že dovolání povinného není důvodné.

4. Podle ustanovení § 1359 odst. 1 zákona č. [89/2012](#) Sb., občanského zákoníku – dále jen „o. z.“, jakmile je zajištěný dluh splatný, může se zástavní věřitel uspokojit způsobem, o němž se dohodl se zástavcem, popřípadě zástavním dlužníkem, v písemné formě, jinak z výtěžku zpeněžení zástavy ve veřejné dražbě nebo z prodeje zástavy podle jiného zákona. Je-li zástavou cenný papír přijatý k obchodování na evropském regulovaném trhu, prodá se na tomto trhu nebo i mimo tento trh nejméně za cenu určenou evropským regulovaným trhem.

5. Podle ustanovení § 1362 OZ započetí výkonu zástavního práva oznámí zástavní věřitel v písemné formě zástavnímu dlužníkov; v oznámení uvede, jak se ze zástavy uspokojí (odst. 1). Je-li zástavní právo zapsáno ve veřejném seznamu nebo v rejstříku zástav, zajistí zástavní věřitel zápis započetí výkonu zástavního práva také v tomto rejstříku (odst. 2).

6. Podle ustanovení § 1364 OZ zástavní věřitel může zástavu zpeněžit nejdříve po uplynutí třiceti dnů poté, co započetí výkonu zástavního práva zástavnímu dlužníkov oznámil (odst. 1). Bylo-li započetí výkonu zástavního práva zapsáno do veřejného seznamu nebo do rejstříku zástav až poté, co zástavní věřitel započetí výkonu zástavního práva zástavnímu dlužníkov oznámil, běží lhůta třiceti dnů až ode dne zápisu do veřejného seznamu nebo do rejstříku zástav (odst. 2). Byla-li před oznámením ujednána lhůta kratší, nepřihlíží se k tomu (odst. 3).

7. Podle ustanovení § 123 zákona č. [257/2016](#) Sb., o spotřebitelském úvěru – dále jen „zákon o spotřebitelském úvěru“, zástavní věřitel může zástavu zajišťující spotřebitelský úvěr na bydlení zpeněžit nejdříve po uplynutí 6 měsíců poté, co započetí výkonu zástavního práva zástavnímu dlužníkov oznámil. Ustanovení § 1364 občanského zákoníku se nepoužije. Zástavní věřitel v této době nemůže zástavnímu dlužníkov bránit při prodeji zástavy za účelem splacení dluhu (odst. 1). Bylo-li započetí výkonu zástavního práva zapsáno do veřejného seznamu nebo do rejstříku zástav až poté, co zástavní věřitel započetí výkonu zástavního práva zástavnímu dlužníkov oznámil, běží doba 6 měsíců až ode dne zápisu do veřejného seznamu nebo do rejstříku zástav (odst. 2). Byla-li před oznámením ujednána doba kratší, nepřihlíží se k tomu (odst. 3).

8. Podle ustanovení § 35 odst. 1 zákona č. 120/2001, o soudních exekutorech a exekuční činnosti – dále jen „ex. řád“, exekuční řízení se zahajuje na návrh.

9. Podle ustanovení § 37 odst. 1 ex. řádu exekuci lze vést jen na návrh oprávněného nebo na návrh toho, kdo prokáže, že na něho přešlo nebo bylo převedeno právo z rozhodnutí podle § 36 odst. 3 a 5.

10. Podle ustanovení § 37 odst. 2 ex. řádu oprávněný může podat exekuční návrh podle tohoto zákona a) nesplní-li povinný dobrovolně to, co mu ukládá exekuční titul podle tohoto zákona a b) není-li exekučním titulem rozhodnutí o péči o nezletilé děti, ve věcech ochrany proti domácímu násilí, orgánů Evropské unie nebo cizí rozhodnutí; exekuční návrh lze však podat tehdy, má-li být exekuce vedena podle rozhodnutí o výživném na nezletilé děti nebo podle cizího rozhodnutí, u něhož bylo vydáno prohlášení vykonatelnosti podle přímo použitelného předpisu Evropské unie nebo

mezinárodní smlouvy nebo rozhodnuto o uznání.

11. Podle ustanovení § 251 odst. 1 o. s. ř. nesplní-li povinný dobrovolně, co mu ukládá vykonatelné rozhodnutí, může oprávněný podat návrh na soudní výkon rozhodnutí. Soud nařizuje a provádí výkon rozhodnutí s výjimkou titulu, který se vykonává ve správním nebo daňovém řízení.

12. Nejvyšší soud již dříve uzavřel, že zástavní právo je definováno jako právní institut, který slouží k zajištění pohledávky pro případ, že dluh, který jí odpovídá, nebude včas splněn s tím, že v tomto případě lze dosáhnout uspokojení z výtěžku zpeněžení zástavy (srov. § 152 zákona č. 40/1964, občanského zákoníku účinného do 31. 12. 2013 – dále jen „obč. zák.“); zástavní právo se vztahuje i na příslušenství této pohledávky (srov. § 155 odst. 1 větu druhou obč. zák.). Není-li pohledávka zajištěná zástavním právem včas splněna nebo byla-li splněna po své splatnosti jen částečně anebo nebylo-li splněno příslušenství pohledávky, má zástavní věřitel právo na uspokojení své pohledávky (zbytku pohledávky nebo příslušenství) z výtěžku zpeněžení zástavy (srov. § 165 odst. 1 občanského zákoníku). Zástavu lze zpeněžit na návrh zástavního věřitele buď ve veřejné dražbě, nebo soudním prodejem zástavy (srov. § 165a odst. 1 obč. zák.) – k tomu srov. usnesení Nejvyššího soudu ze dne 25. 5. 2011, sp. zn. 21 Cdo 3973/2009, a ze dne 30. 10. 2007, sp. zn. 21 Cdo 3161/2006.

13. Z uvedené judikatury plyne, že výkon zástavního práva podle norem umožňujících věřiteli realizovat svoji pohledávku, aniž by si opatřil exekuční titul a posléze vedl exekuci nebo soudní výkon rozhodnutí, je jeho právem a nikoliv povinností. Tento přístup je na místě akceptovat i podle právní úpravy účinné od 1. 1. 2014, neboť z ustanovení § 1359 odst. 1, 1362 odst. 2, 1364 odst. 1 a 2 OZ a z ustanovení § 35 odst. 1, 37 odst. 1 a 2 ex. řádu a ustanovení § 251 odst. 1 o. s. ř. plyne, že realizace zástavního práva ve smyslu ustanovení § 1359 odst. 1 a násl. OZ je právem, a nikoliv povinností věřitele, a že věřiteli nadále zůstává otevřena cesta domoci se uspokojení své pohledávky skrze nalézací a posléze i vykonávací civilní řízení. Proto věřiteli (nyní oprávněné) nelze klást k tíži, nezvolí-li si za účelem uspokojení své pohledávky postup předpokládaný v ustanovení § 1359 a násl. OZ, jenž je pro případ tzv. spotřebitelských úvěrů na bydlení modifikován v ustanovení § 123 zákona o spotřebitelském úvěru, a na místo toho si opatřil exekuční titul ve formě rozsudku a poté podal exekuční návrh dle ustanovení § 35 odst. 1 a § 37 odst. 1 a 2 ex. řádu. Tentýž závěr zastává i komentářová literatura (srov. ŠVESTKA, Jiří, Jan DVORÁK, Josef FIALA aj. Občanský zákoník: Komentář, Svazek III, (§ 976-1474), § 1359).

14. Uvádí-li povinný, že oprávněná tím, že k uspokojení svého dluhu nezvolila cestu výkonu zástavního práva podle ustanovení § 1359 a násl. OZ při respektu k ustanovení § 123 zákona o spotřebitelském úvěru, zabránila povinnému v dobrovolném splnění vymáhané povinnosti cestou prodeje předmětu zástavy, nelze mu dát za pravdu. Z výše uvedeného plyne, že volba cesty směřující k uspokojení dluhu prostřednictvím ustanovení § 1359 a násl. OZ náleží věřiteli. Zvolil-li věřitel za účelem uspokojení dluhu namísto postupu podle ustanovení § 1359 a násl. OZ (případně i za využití ustanovení § 123 zákona o spotřebitelském úvěru) podání nalézací žaloby a posléze exekučního návrhu, nejde o nepřiměřený zásah do majetkových práv dlužníka (povinného) kromě výše uvedeného i proto, že ex. řád ukotvuje vlastní mechanismy ochrany povinného před vedení exekuce nepřiměřeným způsobem či v nepřiměřeném rozsahu (srov. s § 58 ex. řádu). Vedl-li by exekutor exekuci v rozporu nepřiměřeným způsobem nebo v nepřiměřeném rozsahu (např. bylo-li by možné uspokojit vymáhaní plnění z jiného majetku povinného zjištěného exekutorem, a nikoliv z prodeje nemovitosti sloužící k bydlení), má povinný k dispozici návrh na zastavení exekuce ohledně věci, která nemá být exekučně postižena [§ 268 odst. 1 písm. h) o. s. ř.]. Okolnost, že v průběhu exekuce to není povinný, kdo zajišťuje prodej nemovitosti, ale exekutor, rovněž nevede k závěru, že by povinný byl takovým postupem poškozen. Ustanovení § 335 a násl. o. s. ř. upravující exekuční prodej nemovité věci, vymezují postupy, jež zajišťují, že nemovitá věc bude prodána za cenu odpovídající její hodnotě (srov. např. s ustanovením § 336, 336b, 336k, 336m a § 336o o. s. ř.). Skutečnost, že oprávněná nezvolila postup podle ustanovení § 1359 a násl. OZ, tedy není důvodem pro zastavení

exekuce pro nepřipustnost dle § 268 odst. 1 písm. h) o. s. ř.. Je tomu tak proto, že realizace zástavního práva postupem podle ustanovení § 1359 a násl. OZ je právem a nikoliv povinností věřitele. Vedle této možnosti zůstává věřiteli zachováno i právo uplatnit vůči dlužníku dluh zajištěný zástavním právem v nalézacím řízení a posléze se domáhat uspokojení dluhu ukotveného ve vykonatelném rozsudku podáním exekučního návrhu.

15. Uzavřel-li odvolací soud, že oprávněná jako zástavní věřitel nebyla povinna realizovat svoji pohledávku při využití ustanovení § 1359 a násl. OZ (a případně i ustanovení § 123 zákona o spotřebitelském úvěru), nebyla oprávněná povinna ani reagovat na případný návrh povinného, že předmět zástavy sám prodá, ani povinnému umožnit prodej předmětu zástavy.

16. Z uvedeného vyplývá, že usnesení odvolacího soudu je z hlediska uplatněných dovolacích důvodů správný. Protože nebylo zjištěno, že by řízení bylo postiženo některou z vad, uvedených v ustanovení § 229 odst. 1 o. s. ř., § 229 odst. 2 písm. a) a b) o. s. ř. nebo v § 229 odst. 3 o. s. ř. nebo jinou vadou, která by mohla mít za následek nesprávné rozhodnutí ve věci, Nejvyšší soud České republiky dovolání povinného proti části usnesení odvolacího soudu, jíž byl potvrzen výrok I. usnesení Okresního soudu v Příbrami ze dne 30. 6. 2020, č. j. 9 EXE 2900/2019-88 (kterým byl zamítnut návrh povinného na zastavení exekuce), podle ustanovení § 243d odst. 1 písm. a) o. s. ř. zamítl.

17. Dovolání povinného směřuje i proti části usnesení odvolacího soudu, jíž byl potvrzen výrok II. usnesení Okresního soudu v Příbrami ze dne 30. 6. 2020, č. j. 9 EXE 2900/2019-88, kterým byl zamítnut návrh povinného na odklad exekuce. V této části Nejvyšší soud dovolání povinného podle ustanovení § 243c odst. 1 věty první o. s. ř. odmítl, protože směřuje proti části usnesení odvolacího soudu, jíž bylo rozhodnuto ve věci odkladu provedení výkonu rozhodnutí nebo exekuce [§ 238 odst. 1 písm. d) o. s. ř.].

18. Se zřetelem k výsledku dovolacího řízení a k Ústavním soudem zdůrazněné přiměřené lhůtě (viz nález Ústavního soudu ze dne 23. srpna 2017, sp. zn. III. ÚS 3425/16) dovolací soud nerozhodoval o návrhu povinného na odklad právní moci napadeného usnesení odvolacího soudu.

© EPRAVO.CZ - Sběrka zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- [Náhrada škody zaměstnancem](#)
- [Likvidace dědictví](#)
- [Jistota](#)
- [Insolvenční řízení](#)
- [Exekuce](#)
- [Započtení](#)
- [Reorganizace](#)
- [Soudní poplatky \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Spotřebitel \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Správa společné věci \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Správní řízení \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)